STRÖMSTAD AKADEMI
Nordiskt institut för avancerade studier

Nyhetsforum, Strömstad tvärvetenskapliga akademi

Innehåll

Redaktörens ruta....1
Ordförandens och rektorns rapport....2
Per Flensburg: Artificiell intelligens = Konstgjort förstånd....5
Erik Eriksson: Nobelpristagaren, AI och katastrofen....6
Per Flensburg: Kommentar till Erik Eriksson....7
Per Flensburg: Teman....8
Anders Gustavsson: Upprop om nytt forskningstema....9
Per Flensburg: Diskussionsforum....9
Åsa Morberg: Bridge är kultur....11
Åsa Morberg: Recension....12
Carl Olivestam: Skolan är satt i gungning....13
Gudmund Bergqvist: Om narkotikafritt samhälle....17
Sten Philipson: Extremt tidigt födda är inte barn....17

Redaktörens ruta

R_e_d_a_k_t_ör_e_n_s_ _r_u_t_a_ _Anders Gustavsson

Informatikforskare och rektor Per Flensburg och didaktiker och styrelseordförande Åsa Morberg rapporterar om aktuella händelser i Strömstad akademi. Morberg recenserar en yrkespraktisk bok om undervisning på högstadiet och gymnasiet och skriver om bridge som kultur. I StrömstadsTidning den 19 oktober skrev Flensburg en krönika med titeln AI har inget att göra med intelligens. Han skriver också om vikten av att finna nya forskningsteman.

Litteraturvetare Erik Eriksson har skrivit Nobelpristagaren, AI och katastrofen. Nyhet/kommentar. **Informatikforskare och rektor Per Flensburg** har kommenterat Erikssons inlägg.

Barnläkare Gudmund Bergqvist skriver om Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle.

Religions- och utbildningsvetare, lärarutbildare och författare Carl E. Olivestam skriver om kepskrig och mobilkrig i skolan.

Företagsekonom Rune Wigblad föreläste den 8 oktober på Bohusläns museum om Perovskit, nästa generation effektiva solceller.

Etiker Sten Philipson och barnläkare Hugo Lagercrantz diskuterar frågan om gränsen för intensivvård för för tidigt födda barn. Skall den gå vid vecka 22?

Historiker KG Hammarlund föreläste den 29 oktober på Bohusläns museum om Norsk-svensk kurirtrafik genom Bohuslän och Dalsland 1940-45.

Redaktör: Anders Gustavsson
Layout: Per Flensburg

Kulturvårdsforskare Bosse Lagerqvist föreläser den 12 november på Bohusläns museum om Kulturarv, kulturvård och globala utmaningar.

Den 6 november kl. 18 håller **historiker Bode Janzon** ett zoomföredrag med titeln Lärande praktiker i svensk idrott - observera, lyssna, läsa. Fotboll och fri idrott från1880-tal till1940. https://us02web.zoom.us/j/86757814807?pwd=i6uc5VIPnI4YH88XfMLHi-T37l2dnPa.1

Kommunikationsvetare Jens Allwood anordnade den 11-12 oktober ett seminarium på Marston Hill i Mullsjö med digitala deltagare om en kommande antologi med den preliminära titeln ”Migration med fokus på Sverige”.

I reprintserien SAR nr 7 har **matematiker Alfred Holl och Yvonne Stry** publicerat The Florentine maestri d’abaco Piermaria (1457–1508) and Filippo (Maria) (1468–1518) di Calandro Calandri and their works. https://stromstadakademi.se/SAR/SAR-7.pdf

I videoserien SAV nr 95 har **informatikforskare och rektor Per Flensburg** publicerat Samhällsfenomen. Förslag till tema. https://stromstadakademi.se/SAV/SAV-95.pdf

I Preprintserien PPS nummer 5 har **etnolog Anders Gustavsson** publicerat Recension: Ahlefeldt-Laurvig, Mette M. A Woman’s Rite. The Ritual of Churching of Women after Childbirth in Denmark, 1500–1965 som kommer i tryck 2025. https://stromstadakademi.-se/PPS/PPS-5.pdf Gustavsson har också skrivit ett upprop om tema för ett nytt tvärvetenskapligt projekt. Han föreläste den 24 oktober i Tanum på uppdrag av Folkuniversitetet om Carl Gustaf Bernhardsons folklivsmålningar. Samma föreläsning hålls i Lysekil den 21 november.

Försök att värva nya medlemmar till Akademin, inte minst yngre forskare. Skicka förslag till rektor Per Flensburg: per.flensburg@stromstadakademi.se

Jag önskar nya bidrag till novembernumret av Nyhetsforum med deadline den 26 november 2024 till anders.gustavsson@ikos.uio.no Sänd kortare artiklar, debattinlägg och/eller recensioner av ny vetenskaplig litteratur. Svenska bidrag skall ha en engelsk översättning. OBS: Filen ska vara i word eller open office format!

Sänd också bidrag till Akademins skriftserie Acta Academiae Stromstadiensis, AAS, till peter@wahrborg.se, videoserien SAV till: gudmundbergqvist@hotmail.com och Reprintserien SAR och Fria skriftserien till perflensburg@gmail.com eller per@flensburgs.se

Ordförandens och rektorns rapport

Oktobers månadsrapport från Per Flensburg, rektor, och Åsa Morberg, ordförande för styrelsen

Det är nu dags för oktobers månads rapport. Oktober är den 10 månaden i den gregorianska kalendern. Och oktober har 31 dagar. På grund av sommartidssystemet så är det årets längsta månad, en timme längre än de övriga månaderna med 31 dagar- eftersom man i oktober övergår till normaltid. Vi får alltså en hel timme till att använda i oktober!

Ändringar i kalendariet

Vi har haft ett arbetsutskottsmöte där vi tagit upp många viktiga saker för styrelsen. Det första är några ändringar i kalendariet. Vi lägger in ett extra arbetsutskottsmöte före styrelsemötet den 11 november. Arbetsutskottet träffas den 4 november och bereder styrelsemötet. Dagordningen skall vara klar och kunna gås igenom vid arbetsutskottsmötet. Vårt ka-

lendarium går fram till och med årsmötet 17 mars 2025 och mötena är inlagda i kalendern på hemsidan (https://www.stromstadakademi.org/my-easy-termin-kalender-calendar/). Kalendariet är en planering. Ändringar kan därför givetvis förekomma. Det är företrädesvis digitala möten, men vi undersöker möjligheten att ha ett fysiskt möte i vår. Det har funnits flera önskemål om detta. Kalendariet upptar i stort ett styrelsemöte per kvartal. Årsmötet ligger i mars månad, efter den nya stadgan och nya årsplanen. Arbetsutskottet har ett eller två möten mellan styrelsemöten och kan kallas in extra för beslut i akuta frågor. Kallelse för såväl extra styrelsemöten som extra arbetsutskottsmöten kan alltså förekomma. Observera att vi har ett möte 20 januari, men för att vi ska kunna behandla motionerna måste mötet flyttas fram en månad, förslagsvis till 17 februari. Om detta möte då blir ett fysiskt möte blir det från lunch till lunch, 17-18 februari. Vi har inte beslutat var mötet skall vara, men det kommer ett förslag till styrelsemötet den 11 november. Motioner skall vara inne till styrelsen 8 veckor före årsmötet. Tänk på vad som kräver en motion till årsmötet. Många förslag kan åtgärdas omgående. Motioner bör vara mera omfattande förslag.

Gästkrönikor i Strömstad tidning behöver återupptas

Mikael Andersson är chefredaktör för Strömstad tidning. Det har varit byten på chefredaktör. Strömstad akademi behöver synas mera i Strömstad Tidning. Åsa har tillsammans med Mariana försökt att effektivisera hanteringen av krönikor. Vi föreslår nu för tredje gången att gästkrönikor och andra artiklar kan skickas in direkt till Strömstad tidning. Det ska finnas en e-postadress som vi alla kan använda. Vi kan inte behöva gå via en lokal kontakt (Åsa) för Strömstad akademi. Vi tror att detta kommer att effektivisera hanteringen. Vi borde ledigt kunna presentera en krönika per månad. Chefredaktör Mikael Andersson med epost mikael.andersson@stnb.se ska användas. Skriv gärna ett trevligt brev om den bifogade krönikan.

Internationell lokalavdelning med Angelika Basch som samordnare

Det är så att vi har faktiskt ytterligare en lokalavdelning. Den internationella lokalavdelningen med Angelika Basch som samordnare. Det här är ingen ny verksamhet, utan den har funnits men av någon anledning hamnat lite i skymundan. Lokalavdelningen ska självklart lyftas fram och stöttas på alla sätt och vis. Vi har höga ambitioner när det gäller att engagera internationella ledamöter i Strömstad akademi. Med tanke på vikten av internationalisering i Strömstad akademi så kanske vi skulle kunna anordna någon särskild aktivitet, för att försöka att locka våra internationella ledamöter att komma till vetenskapsfestivalen. Nu går det kanske inte till vårens festival, men kanske till 2026? Vi behöver då ha engelska som konferensspråk och kanske ordna någon sightseeing för utländska gäster. Det här behöver vi givetvis diskutera med Angelika Basch. Vi får säkerligen goda förslag från Angelika också.

Lokalavdelningar i övrigt

Det har varit lite si och så med aktiviteterna i lokalavdelningarna. Bl a har det varit oklart för många ledamöter vilken lokalavdelning de tillhör. Vi har därför gjort en indelning baserat på postnummer. Denna indelning finns på hemsidan på den interna sidan avsedd för ledamöter. Man kommer också åt den från första sidan. Om någon anser sig höra till fel lokalavdelning är det bara att höra av sig till Per så fixar han det.

Språkfrågor för styrelsen, svenska eller engelska, eller både och?

På arbetsutskottet diskuterade vi språkfrågan i styrelsemötet. Det här är inte enkelt. Vid mötet använde vi svenska som mötesspråk, men vår eminenta sekreterare översatte till engelska på ett utmärkt sätt. Angelika Basch är engelsktalande och hon är ledamot av styrelsen

och vi måste ge henne förutsättningar att kunna delta fullt ut. Arbetsutskottet har resonerat om hur vi ska lösa språkfrågan, men det finns inte något förslag till beslut.

Det är viktigt att vi ger Angelika Basch goda förutsättningar att delta i styrelsen på lika villkor som vi andra deltar. Språkfrågan måste vi lösa. Det är av stort värde att vi har Angelika i styrelsen.

Policy för Strömstad akademis publicering – ett levande dokument

I redaktionskommittén har förts en diskussion om Strömstad akademis publiceringspolicy. Det är utmärkt att vi reviderar vår publiceringspolicy. Det bör vi göra med jämna mellanrum. Vi har lager av litteratur som vi inte lyckats sälja och det behöver vi fundera över. Publiceringspolicyn är något som styrelsen på sikt ska besluta om. Det är redaktionskommittén som måste utarbeta ett underlag till styrelsen att besluta om. Kompetensen finns i redaktionskommittén. Redaktionskommittén har inte möten så ofta och det är oklart när styrelsen får förslag till publiceringspolicy. Styrelsen behöver ett konkret underlag för diskussionen.

Arkiveringspolicy för Strömstad akademi

Vi har inte haft någon nedtecknad arkiveringspolicy tidigare. Vi har naturligtvis ändå haft vissa rutiner för arkivering. I arbetsutskottet har vi diskuterat behovet av arkiveringspolicy. Vi är överens om att ta fram en sådan. Sten Philipson hade tagit fram ett skriftligt underlag till en första diskussion. Arkiveringspolicyn ska fastställas när den är klar! Sten Philipson och Bode Janzon tar fram ett underlag.

Våra akademiska skrifter är i princip redan arkiverade förutom filmerna i vår videoserie. Dessa ligger kringspridda på en mängd ställen och vi måste samla dem alla på ett ställe som vi har kontroll över. Det finns en plan för detta, men den måste sättas i verket. Generellt när det gäller dokumentering är det viktigt att vi har tydliga och väldokumenterade rutiner.

E-post

En del av er har haft e-postadress av formen <förnamn>.<efternamn>@stromstadakademi.se. Nyhetsforum är skickat även till denna adress men i de flesta fall utom tre har brevet studsat tillbaka eftersom brevlådan varit full. Att så är fallet beror på att den inte används. I samband med bytet av webbhotell skickade rektor ut en förfrågan om ni ville ha kvar Strömstadadressen och hur ni då skulle förfara. Tre stycken hörde av sig. Om någon vill ha en Strömstadadress är det bara att höra av sig till Per.

Vi har också skapat ett antal generiska adresser:

- ordforande@stromstadakademi.se
- rektor@stromstadakademi.se
- info@stromstadakademi.se
- akademi@stromstadakademi.se

Dessa adresser vidarebefordrar posten till den aktuelle personen. Sålunda ska saker som rör styrelsen skickas till ordforande@stromstadakademi.se, saker till rektorn ska skickas till rektor@stromstadakademi.se etc.

Fortsatt samarbete med Strömstads opera

Det finns en opera i Strömstad, visste ni det? Ja, inget fysiskt hus, men ett sällskap som ger operaföreställningar. I fjol gav man Mozarts Trollflöjten och i samband med det höll ett par av Akademins ledamöter föredrag på Strömstads bibliotek med anledning av detta. I år fortsätter detta samarbete och Strömstads opera har ”beställt” fyra föreläsningar. Temat för

operan 2025 är Strauss (som firar 200 år 2025) Läderlappen, med undertiteln -Det Crusselska Kalaset i Strömstad. Tanken med föreläsningarna är att lära känna sin stad, sin bygd, sig själv för att med nyfikenhet kunna ta del av de influenser utifrån, som påverkar våra liv. Per och ledaren för operan, Charlotta Huldt, håller på att spåna kring berömda personer från Strömstad som kan tänkas passa in i rollerna. Jag har föreslagit att Konstapel Boman ska spela fängelsedirektör. Jag och Charlotta tar gärna emot förslag till föredrag.

Spelplanen är inte klar men det vore fantastiskt om vi kunde få en föreställning i anslutning till vår vetenskapsfestival.

Per Flensburg: Artificiell intelligens = Konstgjort förstånd

Artificiell intelligens = Konstgjort förstånd

Per Flensburg, Professor i informatik, Rektor för Strömstad akademi

I dessa dagar pratas det mycket om AI, som är en förkortning av Articifiell Intelligens, ett begrepp som lanserades vid en konferens i Dartmouth, USA, 1956. Det är alltså inget nytt begrepp och översätter man AI till svenska blir det Konstgjort Förstånd och det är precis vad AI är. Jag ska förklara varför i denna artikel.

AI bygger på neurala nätverk. Det består av viktade noder i flera lager, men alltid ett input- och ett outputlager. Ett neuralt nätverk måste tränas genom en omfattande uppsättning träningsdata. Man matar in en fråga och får ut ett svar. Träningsdata har rätta svaret. I de flesta fall är svaret fel och då justeras vikter och ny testdata matas in. Justeringarna sker enligt matematiska regler. Till sist blir förändringarna väldigt små och då har nätverket tränats färdigt och kan användas. Det behövs väldigt mycket testdata, några hundratusentals fall, kanske rent av miljontals. Det intressanta är att man kan senare träna samma nätverk till något helt annat med andra testdata. Kombineras detta med språkliga strukturer har vi en chatbot, som man skenbart kan föra en intelligent konversation med.

Men detta har inget med intelligens att göra! Det handlar om mekanisk inlärning, baserad på omfattande träning med massor av träningsdata. Det handlar om sannolikheten att en viss fras följer en annan. Vi människor har omdömesförmåga, det har ingen dator även om den kan tränas till att se ut att ha det. Ytterst bygger allt detta på en förmåga att känna igen mönster och inom den begränsade värld som testdata utgör ser datorn fler mönster än vi människor och kan agera utifrån dessa. Men åskådarna blir imponerade och tror att datorn tänkt ut det själv, att datorn har fantasi och kreativitet. Så är det absolut inte, datorn har lika mycket kreativitet som en talande papegoja! Den stora faran är att vi tror papegojan är kreativ!

AI kan hjälpa oss att hitta samband och mönster i enormt stora datamängder. Men vad sambanden betyder kan AI inte säga något om. Det kan människan och på så sätt kan AI bli ett viktigt hjälpmedel. Konversationen med en chatbot bygger på sannolikhet, på det genomsnittliga och den är fenomenal på att producera schablontexter t ex för reklam eller referat av fotbollsmatcher. Chatbotarna är gjorda för att låta vederhäftiga, men har ingen uppfattning om det som skrivs är sant. Varje text från en chatbot måste faktakontrolleras.

AI:s värld är dess träningsdata. Denna är skild från den verkliga världen. Lika lite som en härmande papegoja kan ta över världen, lika lite kan AI göra det! Däremot kommer många av de förmågor människan har att imiteras och rent av förbättras genom AI. Många yrken kommer att försvinna eller förändras i grunden men många nya kommer att tillkomma. AI

kan avlasta människan från schablonuppdrag och den stora faran är att människan blir alltför avlastad och förlorar delar av sin riktiga intelligens.

Erik Eriksson: Nobelpristagaren, AI och katastrofen

AI = KI = AIK, allmän internationell katastrof?

Genmäle/kommentar, Erik Eriksson, bitr. professor

I Universitetsläraren 4/2024 finns en artikel om AI-forskaren Ross King, verksam på Chalmers. Han är i huvudsak optimistisk när det gäller AI i framtiden, och talar om AI-baserade forskarrobotar, som skulle kunna forska på Nobelprisnivå. Detta väcker reaktioner. Undertecknad är närmast novis på området, men det heter ju att även dumma frågor kan leda till väsentliga svar.

Jag fastnade för en intervju med en annan engelsman, Geoffrey Hinton, som sedan 1970-talet forskat om neurala nätverk, grunderna för AI. 2013 började han hos Google och medverkade till teknologins genombrott. Men 2023 sade han upp sig och lämnade Silicon Valley, eftersom han anser sig ha deltagit i att skapa ett monster.

ChatGPT var en väckarklocka, en nivå han trott skulle nås först om 50 år. Och han menar att inget företag, varken Google eller Microsoft, tänker på regler och kontroll av dessa, närmast okontrollerbara och icke försvarbara teknologier. Miljoner arbetsplatser försvinner, politiska val kan manipuleras genom oändliga mängder förljugna videos, cyberangrepp förfinas ytterligare. AI kan lära in fakta om 100 miljoner patienter och deras sjukdomar och skaffa sig avancerade kunskaper om deras genom. På gott och ont?

Världens stormakter, USA, Ryssland, Kina och UK, kommer att via AI skaffa sig autonoma, dödliga vapensystem. Det senaste – aktuella – exemplet är kanske Israel, med sina fjärrstyrda IT-bomber. Ross King oroar sig för biologiska vapen. Räcker det?

Analoga neurala nätverk kan inte klonas, hävdar Hinton, men deras digitala motsvarigheter kan. Man kan klona 10 000 inlärningsvilliga kopior, som sedan lär sig mer via internet, varpå de delar och kombinerar sitt vetande inbördes. ChatGPT är tillräckligt bra för att kunna tänka vidare på sådant människor startat. Storbolagen menar: det kommer att finnas generaler som håller koll. Men det fungerar inte alltid. Det kan dyka upp generaler som säger: Det är OK att döda människor. Och bolagen kan inte garantera någonting i dag. Oroande?

AI kommer att lära sig hur man behärskar de grundläggande målen för att bättre nå de riktigt höga – och att det är effektivare att göra det utan människan. Snart kommer vi att ha flera konkurrerande superintelligenta AI. Dessa kommer att tävla, bygga upp ett behov att bli bäst och trycka ner konkurrenterna, hävdar Hinton. AI kommer, också via sina programmerare, att få alla dåliga – och bra – egenskaper människor har. En annan expert, Microsofts Mustafa Suleyman, hävdar att vi egentligen utvecklar en ny art, som kan programmera sig själv. Och då blir det farligt. Människans undergång?

Om kanske fem, högst 20 år har vi nått så långt, säger AI-veteranen Hinton. AI kommer att självt lära sig saker vi människor inte anar. Han gjorde ett experiment där han frågade ChatGPT varför en komposthög i princip fungerar som en atombomb. Båda jobbar med kedjereaktioner, blev svaret. En kontroll med kollegan Sergej Brin visade att chatboxen måste ha kommit på svaret själv. Dessa apparater är superbra på att hitta analogier. Hur hitta ett regelverk lämpat för detta?

Geoffrey Hinton menar att den nya EU-lagstiftningen är en början, jämförbar med den första lagstiftningen på miljöområdet. Denna visade sig rik på kryphål, något vi upplever än med dagens miljökatastrofer. Likadant kan det bli med AI. När lagarna ifatt innan det är för sent?

Källor: Universitetsläraren nr. 4/2024, Der Spiegel nr. 38/2024, s. 64ff. (AI heter KI på tyska).

Insänt av: Erik Eriksson, PhD, Bitr. Professor, Strömstad Akademi

Bostadsadress: Tegelvägen 18 A, 79135 Falun, tel. 076-138 06 03

Per Flensburg: Kommentar till Erik Eriksson

Kommentarer till Erik Eriksson om AI

Per Flensburg, professor i informatik

Åsikter om AI kan delas i två kategorier:

1. De som är positiva och egentligen inte ser några risker
2. De som är negativa och egentligen inte ser några fördelar

Erik Eriksson tillhör kategori 2. Han räknar upp följande hot:

1. Miljoner arbetsplatser försvinner,
2. Politiska val kan manipuleras genom oändliga mängder förljugna videos,
3. Cyberangrepp förfinas ytterligare
4. AI-baserade fjärrstyrda vapensystem

Allt detta är riktigt. Dessutom kan man tillfoga ett antal ytterligare mera subtila hot:

5. Chatbotar baseras på de värderingar som finns i dess träningsdata. T ex är ChatGPT baserad på amerikanska värderingar och om t ex en tonåring frågar om aborter präglas svaret av amerikanska värderingar
6. Texter som översätts av AI blir schablonartad och opersonlig. Den baseras till stor del på den stil som används t ex inom EU.
7. AI baseras på det allmängiltiga och dess svar blir därför allmängiltiga.
8. Botar som hämtar material från sociala media (t ex Metas OPT 175B) har en benägenhet att generera toxiskt språk och skadliga stereotyper även vid harmlösa promptar
9. Bilder, videos kan skapas så de blir stort sett omöjliga att skilja från verkliga
10. Människor **tror** att AI är verklig intelligens och inte det mekaniska härmande som det i själva verket är

Detta är illa nog. Förespråkarna för AI ser dem som i huvudsak outvecklad teknik. Med tiden kommer alla risker och problem att elimineras och vi kommer som Leibniz hävdade: Leva i den bästa av världar.

Många hävdar att AI kommer att ta över vår värld och utplåna mänskligheten. Detta ser jag som ytterst osannolikt, jag skulle nästan vilja säga omöjligt. AI-genererat material kan se ut att vara intelligent, kreativt och omdömesgillt, men det imiterar bara intelligens, kreativitet och omdöme. Visserligen väldigt bra men världen för AI är i grunden ettor och nollor och verkligheten är så mycket mer som inte kan digitaliseras. Ett äpple är för AI endast en samling pixlar men för en människa är det långt mer.

Däremot är det korrekt att AI kan finna dolda mönster i gigantiska mängder data. I princip baseras detta på statistik. Vi människor är duktiga på att finna mönster i små datamängder, det är AI inte alls bra på. Men baserat på alla de petabyte med data som finns på nätet är det inte alls otroligt att en AI kommer fram till att en komposthög och en atombomb båda baseras på kedjereaktioner. Jag ställde faktiskt följande fråga till Gemini, Googles chatbot: Varför fungerar en komposthög på i princip samma sätt som en atombomb? Det visade sig att boten höll inte alls med mig; jag fick en mycket bra beskrivning över vad det är för skillnader. Men så skrev den till sist:

> Det är möjligt att du har blivit förvirrad av begreppet "kedjereaktion". Både i kompostering och i en atombomb sker en kedjereaktion, men på helt olika nivåer och med olika resultat. I komposten är det mikroorganismer som förökar sig och bryter ner material, medan det i atombomben är atomkärnor som splittras och utlöser en kedjereaktion.

En av de skillnader som boten pekade på var: ”Effekt: Komposten skapar nytt liv, medan atombomben förstör.” Man skulle kunna tro att det ligger en värdering eller något omdöme bakom detta påpekande, men det är en upptäckt att orden ”kompost”, ”skapar” och ”nytt liv” ofta förekommer tillsammans precis som ”atombomb” och ”förstör”. ”Skapa” och ”förstöra” är varandras motsatser och vill man beskriva skillnaderna ligger det nära till hands att koppla samman dem. Den stora faran ligger i att man **tror** att boten har tänkt ut det själv.

Jag har mycket mer att säga i saken och det gör jag på https://perflensburg.se/AI som är material jag kommer att använda på en kurs jag kommer att hålla på senioruniversitetet i november. Materialet kommer att vara uppladdat då.

Per Flensburg: Teman

Teman

Per Flensburg, rektor

Jag har några gånger tidigare efterfrågat förslag på olika teman vi kan ha, men gensvaret har varit ringa. Jag misstänkte det redan från början så jag föreslog några som jag hoppades någon skulle reagera på. Det skedde icke. Kan det betyda att de teman jag föreslog är helt ointressanta? Av vad jag har sett av tidigare publikationer och föredrag på vetenskapsfestivalen verkar så inte vara fallet. Inte heller verkar tema-idén vara helt hopplös, har faktiskt inte hört något negativt än så länge. Tystnaden är kompakt och detta är frustrerande! Kan det vara så att Akademins ledamöter är så upptagna av att njuta sitt otium, cum dignitate dock, att våra påståenden om seniorers intresse och förmåga att fortsätta sin verksamhet är helt felaktig? I så fall har ju Akademin inget existensberättigande!

I februari 2023 höll jag ett ”spånarium” där tanken var att vi skulle spåna kring samhälleliga fenomen under 2020-talet. Inte mycket hände där heller. Men jag hittade mina slides från den föreläsningen och blev förvånad över hur bra jag tycket de var. Så jag har gjort en inspelning och publicerat den i vår videoserie: SAV-95. Den kan hämtas på hemsidan. Och låt mina tankar inspirera er till någon form av reaktion!

Anders Gustavsson: Upprop om nytt forskningstema

Jag är övertygad om att det som Strömstad akademi publicerar ger liv åt akademin i omvärldens ögon. Vi är inte bara en samling passiva seniora forskare som träffas socialt, utan vi producerar vetenskapliga arbeten av tvärvetenskaplig karaktär och samarbetet är det grundläggande. Från 2016 till 2024 har vi gett ut antologierna Barnbarnens århundrade, Hälsa och miljö, Värderingar, Forskarkarriärer, Pandemier, Vilken metod är bäst? och Makt – Bruk och missbruk. Migrationsantologin är långt framme med flera ledamöter i Strömstad akademi som författare.

För att komma vidare i vårt gemensamma arbete behövs nu ett nytt forskningsprojekt. Det bör utgå från ett övergripande tema där många ledamöter från olika forskningsområden kan engagera sig. Varje ledamot i Strömstad akademi uppmanas nu att tänka till och sända mig förslag under adressen: anders.gustavsson@ikos.uio.no .

Björn Ranelids senaste bok Låt solen lysa över alla barn har väckt uppmärksamhet bl.a. genom en TV-intervju med författaren som ifrågasätter tidigare vetenskapliga sanningar och menar att såväl Darwins utvecklingslära som framställningarna om svarta hål i rymden eller Big Bang utgör trosföreställningar som inte kan bevisas.

Denna diskussion inspirerade mig att ta upp frågan om tro och vetande inom forskningen, i mitt fall humaniora. Frågan om tro och vetande kan intressera både naturvetare och humanister. Vad säger ni om det? Skulle ni vilja delta i ett sådant projekt? Vi kan arbeta fram en antologi men börja med att föra diskussioner på diskussionsforum.

Per Flensburg: Diskussionsforum

Per Flensburg, rektor

Vårt diskussionsforum har nu varit i drift i över en månad och det är två personer: Jag och Marylou som gjort inlägg! Här beskriver jag vad man ska använda ett diskussionsforum till.

Ett forum är något allmänt, något som alla har tillgång till. Alla ledamöter i Strömstad akademi har tillgång till detta forum. De som ännu inte har fått användare och lösen kan antingen registrera sig själva eller kontakta mig. I båda fallen måste jag aktivera kontot. Vårt forum är avsett för diskussioner av varierande slag, därför heter det diskussionsforum. Men för enkelhetens skull kallar jag det forum i fortsättningen.

På hemsidan finns bruksanvisning till vårt forum: https://stromstadakademi.org/Forum/ Det är både i form av skrift och demonstrationer i videoform. Med hjälp av detta borde vem som helst kunna läsa/skriva/bemöta inlägg. Men varför ska man använda forum? Vad är det för fel på e-post?

Det har åtskilliga gånger visat sig att Strömstad akademi består av en debattglad församling som så fort vi träffas sätter igång att diskutera och debattera stort sett precis varje fråga som tas upp. Alla har möjlighet att träffas fysiskt en gång per år vid vår Vetenskapsfestival och ungefär en fjärdedel kommer. Men de som kommer är mycket nöjda sånär som att tiden att diskutera är för kort. Nästa år kommer dock den tiden att bli 100% längre. Men resterande 75%? Och de som inte kan åka till Strömstad antingen av privata skäl, för att de inte har råd eller för att det inte finns hotellrum, hur de kunna göra sig hörda? Hur ska de kunna delta i de livliga diskussioner vi för? Det är här forumet kommer in. Här kan man göra inlägg i ett antal fastställda ämnen, man kan inom dessa skapa nya trådar, man kan be admin (dvs jag) skapa ett nytt ämne om de befintliga inte passar. Jag går nedan genom de ämnen vi har. Det

första handlar om Akademin, dvs den akademiska delen av Strömstad akademi. Här finns tre underrubriker:

- Nyhetsforum
- Redaktionskommitté
- Tidskrift

I dessa ämnen kan göra inlägg. T ex har Nyhetsforum två inlägg: Bidrag och kommentarer, Redaktionskommittén har tre inlägg: Skriftserier, bedömningskriterier och ett till. På samma sätt har ämnet ”Tidskrift” 4 inlägg. Vill man läsa inläggen klickar man bara på rubriken. Om man vill se inläggen till ämnet ”Tidskrift” klickar man på namnet och får bilden bredvid. Vill man läsa vad som är skrivet under dessa inlägg klickar man bara på namnet.

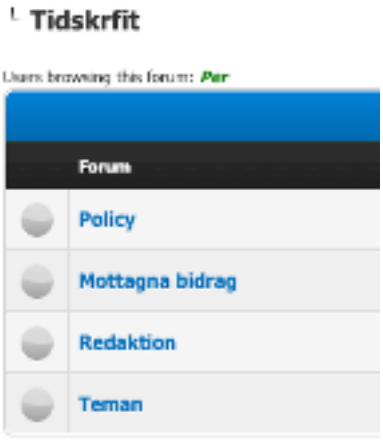

Nu kan det tänkas att man vill ta upp en ny tråd, t ex kan man undra om vi ö h t ska ha en tidskrift. Det är då möjligt att skapa en ny tråd med detta ämne och där uttrycka sina åsikter och få kommentarer till dem och kommentera tillbaka om det är nödvändigt.

Klickar man på policy hittar man ett inlägg där. Till detta inlägg har jag bifogat en fil: Aim&Scope, som är ett policydokument för den tilltänkta tidskriften. Jag vill gärna ha synpunkter på denna, både positiva och negativa, men helst positiva förstås.

Vi har hittills fört denna typ av diskussioner på e-post i långa och oöverskådliga trådar, som dessutom göms bland alla andra mail man drabbas av. Dessutom har ni en benägenhet att ta ett gammalt mail och skriva något helt annat i det än vad ämnet säger. Det gäller även mig. Men för att citera Lundaprofilen Sten Broman: ”Det är en styggelse!”

För man diskussionen i ett forum så kan det dessutom vara längre. Mail har ju en tendens att efter någon vecka försvinna och bli bortglömda. I ett forum ligger inläggen kvar, väl sorterade och överskådliga. Det underlättar diskussionerna väsentligt.

Däremot kan inte ett forum användas för publikationer eller spridning till allmänheten. Visserligen kan vem som helst registrera sig men det finns spärrar så ingen kan göra något utan att ha blivit godkänd. Men många forum används för att svara på frågor och är utmärkt som svar på frågor. Alla på forumet hjälps åt, de som haft samma problem som jag svarar på frågan och i regel kan jag hitta svaret i en befintlig tråd. På den tiden jag hade pool använde jag www.poolforum.se för att ta reda på hur jag skulle göra. Det fungerade utmärkt.

Förutsättningen för att ta tillvara alla fördelar med ett forum är att det används. Så, snälla ledamöter och medlemmar: Använd vårt forum! Du når det på: https://stromstadakademi.org/BBS/

Åsa Morberg: Bridge är kultur

Bridge är kultur

av Åsa Morberg, nybörjare i bridge

Bridge är kultur kan man frankt påstå. Vad är då kultur? Frågan är både sliten och nött, obesvarad eller besvarad med olika alternativ. Kultur är konstnärligt skapande, tänkande, vetenskap, företagskultur, idrottskultur eller hantverkskultur. Det finns finkultur och folklig kultur. Folklig kultur skulle kunna vara bridge. Kultur är vad man bestämmer sig för är kultur. Ordet ”kultur” kommer från latinets ”cultura”, och det betyder bearbetning, bildning, eller odling. ”Cultura” är släkt med ”cola” som betyder ”odla”. Med kultur avses all mänsklig aktivitet. Kultur handlar om livsmönster, som förs från en generation till en annan. Kultur kan ses som levnadsmönster hos ett samhälle och handlar om seder, klädsel, religion, ritualer, lekar och moraliska system, liksom trossystem och konstarter. Bridge kan ses som kultur.

På Storgatan i Sandviken, insprängd bland affärer och restauranter, ligger Sandvikens Bridgeklubbs oansenliga lokal, utifrån sett. Det är en stor och rymlig lokal, när man kommit i lokalen. Bridge är både roligt och utvecklande. Efter en nybörjarkurs och en fortsättningskurs blir man en riktig ”nörd”. En helt ny bridge-värld öppnar sig, Bridge är hjärn-gympa. Man kan spela bridge på dator, i dataspel, och med robotar, eller med människor från hela världen. Man kan åka på bridgeresor till Örebro, till Algarve i Portugal och till Bad Gastein i Österrike. Bridge ger nya erfarenheter, nytt kunnande och nytt vetande. Bridge är tänkande och bildning. Bridge är ett kortspel, som påminner om whist. Det är också en stor internationell tävlingsgren. Man ska säga kontraktsbridge. Bridge betyder bro. Genom budgivning bygger man ”en bro” till sin partner. Det handlar om koncentration, målmedvetenhet, självkontroll och självkritik. Att vinna är inte det viktigaste, men att toppa vinnarlistan är förstås roligt. Bridge är både spel och lek. I bridge träffar man alla slags människor. Inte enbart dem, som man jämt umgås med. Vi dricker kaffe på bridgekvällarna och har trevliga samtal både om bridge och om annat. Bridge ger nya kontakter och spännande möten med alla slags människor.

När korten har delats ut, en spelträningskväll, så tystnar alla. Korten är blandade, brickorna är iordninggjorda. Alla kontrollräknar sina kort. Sedan blir det budgivning som kan gå i flera varv och i bästa fall blir man klokare på vad partnern har för kort på sin hand. Ingen kan spela bra i Bridge, utan att anpassa sig efter sin partner. Bridge ger träning av hjärnan och av anpassningsförmågan. Man spelar fyra och fyra. Spelarna vid ett bord om fyra benämns nord, öst, syd och väst. Nord och syd är ett par och öst och väst ett annat. Paren bjuder, dels antal stick som de ska ta, och vilken färg som ska bli trumf eller om man vill spela utan trumf, s.k. sang. Färgernas rangordning från högsta till lägsta är spader, hjärter, ruter och klöver. När budgivningen är klar, blir den spelare i paret som har bjudit det högsta kontraktet och först bjudit den spelade färgen spelförare. Partnern blir s.k. träkarl. Detta innebär att partnerns kort läggs synliga på bordet, när utspelet gjorts. Spelföraren spelar även dessa. Spelaren till vänster om spelföraren spelar ut det första kortet i ronden.

En spännande resa blir det sedan genom bridgens värld. Varje bord har en liten dator som man knappar in spelresultatet på och sedan när kvällen är slut finns resultatlistan klar. I böckerna står det att det inte finns några dåliga kort! Bridge är ett spel som kräver tanke.

Åsa Morberg: Recension

Nyutkommen bok: Edvardsson J (2024) Att undervisa på högstadiet och gymnasiet Stockholm: Gothia Kompetens

Av Åsa Morberg, fil.dr i pedagogik och docent i didaktik

En nyutkommen bok har fångat mitt intresse under en tid. Boken har titeln ”Att undervisa på högstadiet och gymnasiet”. Boken är en yrkespraktisk bok för lärare och den har huvudsakligen en allmändidaktisk inriktning men vissa ämnesdidaktiska inslag förekommer.

Den här boken är den typ av bok som numera frekvent efterfrågas av lärarstuderande, nya lärare, men också av erfarna lärare. Det yrkespraktiska är verkligen starkt på väg tillbaka i litteraturutgåvorna för lärare och den här boken är verkligen ett gott exempel på detta.

Författaren, Jenny Edvardsson, är lärare i svenska och historia för högstadiet och gymnasiet samt lärare i svenska som andra språk. Författaren är doktorand i Pedagogiskt arbete och lärarutbildare vid Högskolan i Kristianstad. Hon forskar kring hur skönlitteratur kan användas som ett pedagogiskt verktyg i undervisningen. Det är en författare med gedigen praktisk erfarenhet och redan en vetenskaplig tyngd i sitt skrivande. Boken är högaktuell eftersom läsningen fokuseras från skolministern och skolverket.

Hennes tes i boken är att läraryrket är komplext och kan ses ur många olika perspektiv och synvinklar. Hon menar att lärare kan göra skillnad för elever och hon fokuserar därför på att utveckla undervisningen. Hennes fyra perspektiv i boken är det didaktiska, det språk- och kunskapsutvecklande, inkluderande och värdegrundande. Det är centrala perspektiv för lärare som ska utveckla sin profession.

Boken är tunn och mycket lättläst och omfattar bara 100 sidor samt en tvåsidig litteraturförteckning. Boken är indelad i fem kapitel och språket flyter bra. Först en introduktion och sedan ett kapitel för varje perspektiv hon behandlar. Hon arbetar med grå rutor för att tydliggöra de konkreta exemplen. Hon lägger också in talande modeller i texten. Omslaget är intressant och visar tio olika tecknade lärare mot en ljusblå bakgrund. Färger påverkar oss och våra känslor. Ljusblått sägs stå för havet, frihet och kommunikation och ärlighet.

Boken ger konkreta verktyg och utvecklande strategier för att förbättra undervisningen och skapa en positiv lärmiljö för alla elever. Författaren varvar mera teoretiska inslag med praktik, dvs. konkreta exempel. Hon har också strukturerat boken så att varje kapitel avslutas med reflektionsfrågor för ett kollegialt lärande eller för lärares egna reflektioner.

En liten kritisk kommentar till didaktikavsnittet är att det möjligen är något tunt. Saknar banbrytande svenska didaktiker. Avsnittet kunde ha kompletterats med flera referenser. Boken kan verkligen rekommenderas. Det är en typ av bok som numera frekvent efterfrågas. Det yrkespraktiska är verkligen starkt på väg tillbaka. Till förlaget vill jag säga att typsnittet kunde ökats något i storlek liksom trycket kunde ha varit starkare i färgen.

Carl Olivestam: Skolan är satt i gungning

Artikel av Carl E. Olivestam

Redan under antiken uppstod tvister kring etiken som alltjämt fortgår. För det uppstår alltid skilda uppfattningar om rätt och orätt, gott och ont. För att inte nämna hur etiken ställer till det när den ska omsättas i moral, så här gör vi rätt och så här gör vi gott, och övriga gör helt annorlunda eller ingenting.

Varje social gemenskap och varje arbetsplats utgör en arena där både etik och moral tydliggörs. Det gäller inte minst på skolans arena.

Kepskriget i skolan

För nåt årtionde sen pågick kepskriget i skolan. Jag och min kollega, filosof- och etikdocenten Håkan Thorsén, hade kalendern full med uppdrag från diverse rektorer som ville få ordning och reda i skolan. Fokus låg på högstadiet och gymnasiet. Och vi som var etablerade författare inom Etik och Livsfrågor fick förtroendet att omsätta vårt koncept *Etisk Beslutsplan i skolvardagen*. Vi startade storstilat med att fördjupa personalens kunskapsnivå inom etik. Därefter övergick vi till att introducera etiken i moraliskt handlande. För att skapa realism och autenticitet hade varje lärare som uppgift att skriftligt dokumentera ”Min skolvecka”. Dessa kom sedan oss tillhanda men utan att passera skolledare – diskretion hederssak.

Efter att vi som processledare tagit del av veckodagboken analyserade vi innehållet och därefter kunde vi påvisa att det förelåg uppenbara och upprepande mönster hos de flesta:

- Varje lärare löste var och en sina problem i undervisningssituation och elevrelation på sitt eget sätt
- Varje lärare tillämpade kortsiktiga lösningar på aktuell situation utan att tydligt notera att situationerna upprepade sej
- Många lärare hade valt en stå-ut-modell genom att ta en lektion, en dag i sänder och se helgen som räddningen, återhämtningen
- Ingen verkade ha sett att problemeleven tog med sej samma beteende genom hela skoldagen. Någon helhetsbild framkom inte för lärarna.

Vår lösning var att visa på grundläggande problemmönster och de kunde effektivt bemötas endast med kollegiets gemensamma ställningstagande och gemensamma handlingsprogram. Och att ett välmotiverat konsekvent handlingsmönster skulle ge den effekt som lärarna egentligen önskade men inte visste hur mans kulle uppnå. De lyssnade andäktigt till vår presenterade helhetssyn men den kom inte i något fall att omsättas i aktivt handlande, enligt våra noteringar.

Lärarens rätt att själv bestämma var fortsatt rådande princip som innebar att man kunde stå ut med den dagliga bristen på strukturerad etik omsatt i konsekvent praktik. Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet till trots. Och skolledarna drog snabbt slutsatsen att det var enklare att bemästra budgetproblem än att försöka bemästra de individualistiska lärarna och de disciplinproblem som rådde.

Slutet på kepskriget blev att keps-på-inne-modet också kom att accepteras som del av lärares mode!
Vad kan vi lära oss av detta?
Och vilken beredskap har vi för nästa och nu pågående krig?

Mobilkriget i skolan

I dagens skola har kepskriget förskjutits mot och ersatts med mobilkriget. Och då kanske man skulle kunna förvänta sej att ingående parter skulle ha lärt något av erfarenheter och resultat från kepskriget. Eller kommer det att sluta med ännu ett utmattande tillstånd där såväl lärare som elev sitter med var sin mobil även på lektionstid?

Och samma mönster allt från antikens dagar upprepar sej. Och ingen verkar ta med sej nåra erfarenheter vare sej från historieundervisningen eller från kepskriget:

I detta ännu ej avgjorda läge framträdde två positionerade o passionerade fredsmäklare: didaktiker Åsa Morberg o skolminister Lotta Edholm.

Åsa Morberg beskriver sin positionering (Strömstad akademis nyhetsforum, september 2024): *Regeringen vill ta bort mobilerna från skolan – utbildningsministern deprofessionaliserar lärare.*

Här opponerar Morberg mot skolministerns (OBS utbildningsministern är helt oskyldig i detta sammanhang!) övermaga utspel och skriver:

> *”Regeringen hänvisar till sambandet mellan svenska elevers kunskapstapp och elevernas användning av mobiltelefoner. Regeringen ger därför en utredare i uppdrag att undersöka hur en reglering för insamling av mobiler kan se ut. ”*

Morberg är självklart medveten om att skollagen ger skolan rätt att omhänderta mobiltelefoner om de stör ordningen. Men att regeringen nu hoppar in och detaljstyr skolarbetet finner hon oacceptabelt.

”Politiker ska absolut inte detaljstyra skolverksamheten och samtidigt prata om att lita på de professionella och försöka att öka deras status. Att detaljstyra ingår absolut inte i politikeruppdraget”, fastslår Morberg med emfas. Och av gammal vana hänvisar hon till skolsituationen i Finland där hon finner den ideala förebilden. Morberg bortser från att de svenska problemen numera verkar ha drabbat även detta vårt grannland. Så nu gäller att förflytta sej mer i öst-sydlig riktning, till Singapore som bemästrar dessa svårigheter med ett centraliserat utbildningssystem med en nationell myndighet som detaljstyr undervisning, läroböcker och utvärdering. Detta för att garantera att alla skolor likabehandlar ett antal identifierade grundmoment - inklusive mobiler - och alla skolämnen.

Deprofessionalism eller Existentiell utmattning

Det dilemma som uppstått med skolministerns utspel och didaktiker Mobergs professionalitetsresonemang är delikat och kräver reflektion. Att uppträda som professionell lärare innebär vetskap om vad som ingår i lärarens uppgifter och kompetensområde och att vara lika medveten om vad som inte ingår.

Skolminister Lotta Edholm vill låsa in elevernas mobiler på alla skolor under hela skoldagen!

Det innebär att lärarna deprofessionaliseras, hävdar ordförande för Strömstad akademi, Åsa Morberg!

Universitetslektorn vid Stockholms universitet, Larissa Mickwitz, har ägnat lärares professionalitet i skolans kontext särskild uppmärksamhet (Mickwitz. L. Den professionella lärarens möjlighetsvillkor i Utbildning & Demokrati 2015, vol 24, nr 2, 33–54). Hon påvisar att professionalitet handlar om lärarens möjlighetsvillkor och handlingsutrymme i dagens skola och behov av att kunna koppla isär skolpolitik och praktik för att kunna fungera effektivt när reformer inte upplevs främja praktiken. Lärarna har behov av professionell autonomi som innebär en överlevnadsstrategi i en skola som alltmer fokuserar kvalitetsredovisningar och mätbarhet. När de reglerande ramarna blir kontraproduktiva eller motstridiga behöver de kopplas bort från den professionella verksamheten för att inte inkonsekvenser ska uppstå. Och, vill jag tillägga, att den ursprungliga professionella kärnan på undervisning utökas med ett antal mer perifera uppgifter som leder till lärarens existentiella utmattning.

Ett ökande ansvarsutkrävandet undergräver lärarens möjligheter att själv ta ansvar för sina handlingar och de mål skolpraktiken ska leda till. I skolan riskerar effekten bli att man anpassar verksamheten till det som ska granskas. Därmed kommer de pedagogiska praktiker som läraren uppfattar viktiga för eleven att falla bort och ersättas av praktiker som prioriterats av andra. Mickwitz menar att lärarna grips av professionell vanmakt när det som de själva menar är professionellt, inte premieras i skolverksamheten. De kan hamna i en professionell kris som inte handlar om vad Morberg definierar som deprofessionalisering. Snarare handlar det om ett existentiellt vacuum där lärarna tenderar att tvivla på sin professionalism.

Förr morgonsamling nu mobilinsamling

Morberg kan knappast utifrån ovanstående resonemang - grundad på egen dokumenterad erfarenhet och forskning kring professionalitet i skolan - leda i bevis att lärares fråntagande av beslut kring mobilinsamling skulle leda till lärarnas deprofessionaliet. Snarare är det så att när ansvaret för mobilinsamligen flyttas från lärare och enskild skola till utbildningsdepartement och skolverk så förebyggs därmed professionell vanmakt och risk för existentiell utmattning hos lärarna.

Om man som jag tillsammans med min 10-åriga skolpliktiga dotter bevittnar den extra pålaga som mobilhaneringen innebär för läraren varje morgon och eftermiddag med åtföljan-

de elevprotester och annat tjafs, så inser varje ansvarig medborgare förtjänsten av att mobilregleringen lyfts från individnivå till en nationellt politiskt förankarad nivå. I stället för deprofessionalitet leder detta till en befrielse från mobilinsamlingen till att återgå till Morgonsamling. Hela proceduren kan delegeras till annan ansvarig på skolan.

I dagsläget störs läraren av mobilhanteringen i sin pedagogiska koncentration på undervisning och lärande. Skolminsterns mobilreform är en välgörenhetsinsats, en present till varje pedagogiskt inriktad lärare.

I Birmingham, UK har jag i mina olika projekt sett att skolledningen – inte eleverna, utsåg en elevrepresentant som fick som uppgift att avlasta lärarna med de mindre centrala delarna av det professionella lärar- och ledarskapet. Från min egen skoltid upplevde jag samma tillämpning för att lärares professionalitet inte skulle leda till vanmakt och existentiell utmattning. Min klassföreståndare följde väl rådet att utse bocken till trädgårdsmästare, så under hela realskoletiden var jag klassens ordningsman. Lärarna delegerade till mej i olika utsträckning ett antal uppgifter som ingick i deras uppdrag. Som att signera med initial att de genomfört sin lektion, fört in elevnärvaro, kollat så alla gick ut på rasten och uppförde sej enligt skolans alla regler, mm. Ett förtroende som jag höll högt samtidigt som det gav mej privilegier: Jag kunde själv stå över regelsamlingen, vara inne på rasten, röra mej fritt i alla rum på skolan, inkl kollegierum, och inte minst: någon gång ta mej ledigt från nån lektion som jag inte gillade utan frånvarouppskrivning. En win-win-situation tyckte vi alla inklusive eleverna.

Så dags att inse fördelen med skolminstern Edholms tilltag och tagga ner utan risk för demontering av lärarprofessionalism och i stället läsa hur man med bibehållen professionalism behärskar rummet. Varför inte dessa:

Maktmästaren rekommenderar

Denna skrift kan läsas på olika sätt och möta läsarens olika behov oavsett man gillar skvaller eller söker karriärvägledning:

PS

Undrar vad vår förre rektor hade att säga vår ordförande redan på årsmötet 24 ...

... och med förhoppning om ett nu aktuellt tillägg:

Förbered dej för AI-kriget!

Gudmund Bergqvist: Om narkotikafritt samhälle

Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle

Gudmund Bergqvist

Användande av narkotika och droger är ett problem i vårt samhälle och orsakar både stort lidande och stora kostnader. Åtgärder att begränsa det är således av betydande intresse.

Den ideella politiskt och religiöst obundna föreningen Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle RNS bildades 1969 och bedriver kampanjer för en restriktiv human narkotikapolitik med mål att samhället skall vara fritt från illegala droger. Sedan 2008 arbetar man genom Narkotikafri skola och sedan 2019 den så kallade Narkopodden. Man stöttar även Drug news som ger upplysning om utvecklingen inom området och samarbetar med alla parter som arbetar på ett Sverige fritt från användande av illegala droger. RNS har i olika upplagor utgivet ett häfte 8 myter om cannabis.

Man planerar nu en ny upplaga av häftet på 60 sidor för att bland annat kunna distribuera den i skolorna och ge personalen motargument mot påståenden från eleverna och ge dem argument mot cannabisanvändning.

Som ideell förening är RNS beroende av bidrag. Du kan hjälpa till med det drogförebyggande arbetat och utgivandet av den nya upplagan genom att donera till RNS Bankgiro 5811-1832

Stöd detta betydelsefulla arbete!

OBS Den 12 november kl 18 en zoom föreläsning av Jessica Vikberg: Varför behöver vi engagera oss i narkotikafrågor. Vilka bidrar?

Sten Philipson: Extremt tidigt födda är inte barn

Insändare. Svar: Extremt tidigt födda är inte barn enligt barnkonventionen

Sten Philipson och Hugo Lagercrantz

Chefer ansvariga för förlossnings- och neonatalvården i vårt land beslutade gemensamt år 2016 att hjärt-lung-räddning ska rekommenderas för barn som föds i vecka 23 och att det kan övervägas i vecka 22, trots att man är medveten om risken av svår framtida funktionsnedsättning.

Numera är det möjligt att även rädda foster som föds redan i 21 havandeskapsveckan. Om de överlever långsiktigt sker det dock till ett mycket högt pris. I stort sett alla drabbas av omfattande skador som medför stort lidande senare i livet. Det får även stora negativa konsekvenser för föräldrar och övriga i de berörda familjerna.

På vissa kliniker i landet, främst i Uppsala, gör man detta med hjälp av omfattande invasiv behandling, medan övriga endast ger dessa för tidigt födda vård i kuvös eller hud-mot-hud, värme, vätska och syrgas men inget mer. Det ger föräldrarna möjlighet till ett värdigt avskedstagande.

Somliga anser emellertid att föräldrarna ska bestämma om insatser ska ges till de foster födda i 21 havandeskapsveckan. De menar att detta är den rätta tolkningen av FN:s barnkonvention.

Sten Philipson och Hugo Lagercrantz, professor emeritus i barnmedicin, Karolinska institutet, tar avstånd från detta i en artikel i DN. Skälen vi anför är etiska. Vi anser att det på moraliska grunder är fel att försöka rädda dessa extremt förtidigt födda. Inte heller anser vi att föräldrar ska kunna kräva behandling av dem. Inte heller menar vi att FN:s barnkonvention kan tillämpas när det gäller vård av extremt för tidigt födda. Vi efterlyser istället nationella riktlinjer utarbetade av barn- och förlossningsläkare, hjärnforskare, etiker, teologer och föräldrarepresentanter.

https://www.dn.se/insandare/svar-extremt-tidigt-fodda-ar-inte-barn-enligt-barnkonventionen/